

Bilaga 2 Prioriteringar för kemiska ämnen

Istället för att bygga egna system för att ställa kemikaliekraV ska befintliga verktyg såsom Upphandlingsmyndighetens kriterier användas. Det är också möjligt att använda kraV utifrån de kriterier för kemikalier som används av Svanen, Bra Miljöval, EU Ecolabel och TCO certifiering. För byggbranschen finns bedömningskriterierna i Byggvarubedömningen, Basta och Sunda Hus som stöd.

Vid upphandling bör kemikaliekraV i första hand ställas utifrån de kriterier som går längst. Överväg haltkraV som är lägre än 0,1 % för utfasningsämnen, SVHC och hormonstörande i SIN-listan. Det ska även ställas kraV på att inga tillsatta mikroplaster skall förekomma i tillämpliga produkter. Nanomaterial skall hanteras med försiktighetsprincipen i åtanke.

På Kemikalieinspektionens hemsida finns ett PRIO-verktyg som delar in särskilt farliga kemiska ämnen i utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen utifrån kriterier i inneboende egenskaper eller faror.

Utfasningsämnen KEMI-kemikalieinspektionen

Utfasningsämnen är utpekade av Kemikalieinspektionen, som ämnen med särskilt allvarliga egenskaper och aktuella kriterier söks med fördel på deras hemsida:

<https://www.kemi.se/>

Tabell över klassificering för utfasningsämnen

Egenskap	Klassificering enligt CLP-förordningen för att fastställa egenskapen, H = faroangivelse (Hazard)
Cancerframkallande	Cancerogen, H350 : kan orsaka cancer
Mutagent	Mutagent, H340 : kan orsaka genetiska defekter
Reproduktionstoxiskt	Reproduktionstoxiskt ämne H360 : Kan skada fertiliteten eller det ofödda barnet
Hormonstörande	Enligt SIN-listan
Särskilt farliga metaller	Kadmium (Cd), kvicksilver (Hg) och bly (Pb) och deras föreningar
PBT / vPvB	Persistenta, bioackumulerande, toxiska / mycket Persistenta, mycket Bioackumulerande
Ozonstörande ämnen	H420 : Skadar folkhälsan och miljön genom att förstöra ozonet i övre delen av atmosfären Kompletterande faroinformation: EUH059 : Farligt för ozonskiktet

Prioriterade riskminskningsämnen, KEMI- kemikalieinspektionen

När det gäller prioriterade riskminskningsämnen har Kemikalieinspektionen gjort ett urval ur klassificering och märkningskriterierna som de anser vara särskilt prioriterade, däribland ämnen med "mycket hög akut giftighet" samt "hög kronisk giftighet". Självklart är det bra att se över möjligheten till substitution även för dessa ämnen, vars aktuella kriterier också kan sökas deras hemsida: <https://www.kemi.se/>

Tabell över klassificering för prioriterade riskminskningsämnen

Egenskap	Klassificering enligt CLP-förordningen för att fastställa egenskapen, H = faroangivelse (Hazard)
Mycket hög giftighet (hälsa)	H300: dödligt vid förtäring, H310: dödlig vid hudkontakt, H330: Dödligt vid inandning, H370: Orsakar organskador
Allergiframkallande	H317: Kan orsaka allergisk hudreaktion, H334: Kan orsaka allergi- eller astmasymtom eller andningssvårigheter vid inandning
Mutagen, kategori 2	H341: Misstänks kunna orsaka genetiska defekter
Hög kronisk giftighet (hälsa)	H372: Orsakar organskador genom lång eller upprepad exponering
Miljöfarligt, långtidseffekter	H410: Mycket giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter H413: Kan ge skadliga långtidseffekter på vattenlevande organismer
Potentiell PBT / vPvB	Potentiell Persistenta, bioackumulerande, toxiska / mycket Persistenta, mycket Bioackumulerande

Ytterliga fakta kring utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen finns på Kemikalieinspektionens hemsida, <https://www.kemi.se/>.

SVHC ämnen, kandidatförteckningen Reach

Kandidatförteckningen är en lista med knappt 200 särskilt farliga ämnen. Den är en del av den europeiska kemikalielagstiftningen, Reach. Kandidatförteckningen uppdateras två gånger per år och fylls då på med nya ämnen. Ämnen upptagna på kandidatförteckningen har egenskaper som kan medföra allvarliga och bestående effekter på människors hälsa och på miljön, så kallade särskilt farliga ämnen, SVHC-ämnen (Substance of Very High Concern). Egenskaperna är:

- är cancerframkallande (kategori 1A eller 1B)
- skadar arvsmassan (könscecellsmutagena i kategori 1A eller 1B)
- stör fortplantningsförmågan (reproduktionstoxiska i kategori 1A eller 1B)
- är långlivade, bioackumulerande och toxiska (så kallade PBT-ämnen)
- är mycket långlivade och mycket bioackumulerande (så kallade vPvB-ämnen)
- har andra särskilt farliga egenskaper som anses vara lika allvarliga som de ovan, till exempel hormonstörande egenskaper.

Ämnena i kandidatförteckningen söks med fördel på Echas (European chemicals agency) hemsida för att få den mest aktuella listan: <https://echa.europa.eu/sv/home>

Ytterligare information om kriterier för ämnen upptagna på kandidatförteckningen finns på Kemikalieinspektionens hemsida, <https://www.kemi.se/>.

Hormonstörande ämnen från ChemSecs SIN-lista

Det saknas idag en gemensam klassificering av hormonstörande ämnen. Dock är de viktiga att inkludera i kemikalieplanen, då de väcker stor betänklighet ska försiktighetsprincipen tillämpas.

Ämnena med CAS-nummer hämtas med fördel från SIN-databasen (Substitute it now) på ChemSecs hemsida för att få aktuella uppgifter, <http://chemsec.org/> För att få de hormonstörande ämnena filtrera under "Health & Environmental concerns" på "endocrine disruptor".

Tabell: Utdrag över hormonstörande ämnen från SIN-listan. För aktuell lista se ChemSecs hemsida.

CAS Nummer	Namn	Grupp
100-02-7	4-nitrophenol	Nitro compounds
1002-53-5	Dibutyltin (DBT)	Tin compounds
100-42-5	Styrene	
100532-36-3	Phenol, 4-(5- methylhexyl)-	Alkylphenols
102570-52-5	Phenol, 4-(3- methylhexyl)-	Alkylphenols
104-35-8	4-Nonyl Phenol Monoethoxylate	Alkylphenols
104-40-5	p-nonylphenol	Alkylphenols
1067-29-4	bis(tripropyltin) oxide	Tin compounds
108-46-3	Resorcinol	
110-54-3	Hexane	

1139800-98-8	Phenol, 4-(4- methylhexyl)-	Alkylphenols
115-86-6	Triphenyl phosphate	
1163-19-5	Deca-BDE	Polyhalogenated aromatics
117-84-0	Dioctyl phthalate	Phthalates
118-79-6	2,4,6-tribromophenol	Polyhalogenated aromatics
119-61-9	Benzophenone	
12122-67-7	Zineb	Thioaminocarbo nyl compounds
1222-05-5	Galaxolide	
127087-87-0	4-Nonylphenol, branched, ethoxylated	Alkylphenols
127-18-4	Perchloroethylene; tetrachloroethylene	Polyhalogenated alkenes
128-37-0	Butylated Hydroxytoluene	Alkylphenols
131-55-5	Benzophenone-2 (Bp-2); 2,2',4,4'- tetrahydroxybenzophenone	Bisphenols
131-56-6	2,4-Dihydroxybenzophenon; Resbenzophenone	
131-57-7	Benzophenone-3; Oxybenzone	
137-26-8	Thiram	Thioaminocarbo nyl compounds
137-30-4	Ziram	Thioaminocarbo nyl compounds
137-42-8	Metam-sodium	Thioaminocarbo nyl compounds
140-66-9	4-(1,1,3,3-tetramethylbutyl)phenol	Alkylphenols
142731-63-3	4-(3,6-Dimethyl-3-heptyl)phenol	Alkylphenols
14409-72-4	Nonaethylene glycol p-nonylphenyl ether	Alkylphenols
1461-22-9	Tributyltin chloride	Tin compounds
1506-02-1 / 21145-77-7	Tonalide	
15087-24-8	3-Benzylidene camphor (3-BC); 1,7,7-trimethyl-3-(phenylmethylene)bicyclo[2.2.1]heptan-2-one	Electrophiles
156609-10-8	4-TERT-NONYLPHENOLDIETHOXYLATE	Alkylphenols
1634-04-4	tert-butyl methyl ether; MTBE; 2-methoxy-2-methylpropane	
17404-66-9	p-(1-methyloctyl)phenol	Alkylphenols
1763-23-1	PFOS, heptadecafluorooctane-1-sulfonic acid, perfluorooctane sulfonic acid	Perfluorinated compounds
1824346-00-0	Phenol, 4-[2methyl-1-(1- methylethyl)prop yl]-	Alkylphenols
186825-36-5	4-(3,5-Dimethyl-3-heptyl)phenol	Alkylphenols
1987-50-4	p-n-heptylphenol 4-heptylphenol phenol, 4-heptyl-phenol, p-heptyl-	Alkylphenols
20427-84-3	2-[2-(4-nonylphenoxy)ethoxy]ethanol	Alkylphenols
2279-76-7	Tripropyltin chloride	Tin compounds
2315-61-9	Ethanol, 2-[2- [4-(1,1,3,3-tetramethylbutyl)phenoxy]et hoxy]-	Alkylphenols
2315-67-5	Ethanol, 2-[4- (1,1,3,3-tetramethylbutyl)phenoxy]-	Alkylphenols

639-58-7	Triphenyltin chloride	Tin compounds
6465-71-0	phenol, 4-(1- propylbutyl)-	Alkylphenols
6465-74-3	phenol, 4-(1- ethylpentyl)-	Alkylphenols
668-34-8	Triphenyltin (TPhT)	Tin compounds
683-18-1	Dibutyltin dichloride	Tin compounds
68412-54-4	Nonylphenol, branched, ethoxylated	Alkylphenols
68515-48-0	1,2-benzenedicarboxylic acid, di-C8-10- branched alkyl esters, C9-rich	Phthalates
68515-49-1 / 26761-40-0	Diisodecyl phthalate, DiDP	Phthalates
6863-24-7	phenol, 4-(1- methylhexyl)-	Alkylphenols
688-73-3	Tributyltin hydride	Tin compounds
68987-90-6	Poly(oxy-1,2-ethanediyl), alpha-(octylphenyl)-omega- hydroxy-branched	Alkylphenols
70225-14-8	diethanolamine perfluorooctane sulfonate	Perfluorinated compounds
71945-81-8	Phenol, 4-(1,3- dimethylpentyl)-	Alkylphenols
72624-02-3	Phenol, heptyl derivs.	Alkylphenols
72861-06-4	Phenol, 4(1,1,2,2tetramethylpropyl)-	Alkylphenols
7311-27-5	2-[2-[2-[2-(4- nonylphenoxy)ethoxy]ethoxy]ethoxy]ethanol	Alkylphenols
75-15-0	Carbon disulphide	
761-44-4	Tripropyltin hydride	Tin compounds
76-87-9	Triphenyltin hydroxide	Tin compounds
77-58-7	Dibutyltin (dilaurate)	Tin compounds
79-94-7	Tetrabromobisphenol A (TBBPA)	Bisphenols, Polyhalogenated aromatics
80-05-7	Bisphenol A	Bisphenols
80-09-1	Bisphenol S	Bisphenols
84-61-7	dicyclohexyl phthalate (DCHP)	Phthalates
84-66-2	diethyl phthalate (DEP)	Phthalates
84-75-3	dihexyl phthalate (DHP)	Phthalates
84852-15-3	4-nonylphenol, branched	Alkylphenols
854904-92-0	Phenol, 4-(1- ethyl-3- methylbutyl)-	Alkylphenols
854904-93-1	Phenol, 4-(1,2- dimethylpentyl)-	Alkylphenols
857629-71-1	Phenol, 4-(1,4- dimethylpentyl)-	Alkylphenols
861010-65-3	Phenol, 4-(1- ethyl-2,2- dimethylpropyl)-	Alkylphenols
861011-60-1	Phenol, 4-(1,1,2- trimethylbutyl)-	Alkylphenols
87-86-5	pentachlorophenol (PCP)	Polyhalogenated aromatics
9002-93-1	Glycols, polyethylene, mono(p-(1,1,3,3-t = Octoxynol = Poly(oxy-1,2-ethanediyl), alpha-(4-(1.1.3.3.- tetramethyl-butyl)phenyl)-omega-hydroxy-	Alkylphenols
900-95-8	Triphenyltin acetate	Tin compounds
9016-45-9	Nonylphenol, ethoxylated	Alkylphenols

9036-19-5	Glycols, polyethylene, mono((1,1,3,3-tet = Poly(oxy-1,2-ethanediyl), .alpha.-[(1,1,3,3-tetramethylbutyl)phenyl]-.omega.-hydroxy-	Alkylphenols
90481-04-2	Phenol, nonyl-, branched	Alkylphenols
911370-98-4	Phenol, 4-(3-ethylpentyl)-	Alkylphenols
911371-06-7	Phenol, 4-(1,2,2-trimethylbutyl)-	Alkylphenols
911371-07-8	Phenol, 4-(1,3,3-trimethylbutyl)-	Alkylphenols
91-20-3	Naphthalene	Polyaromatics
94-13-3	Propylparaben; propyl 4-hydroxybenzoate	Parabens
94-26-8	Butylparaben; butyl 4-hydroxybenzoate	Parabens
98-54-4	4-Tert-Butylphenol	Alkylphenols